

200 gold. na leto in se mu pusti njegova dosedanja osebna doklada.

5. Deželni odbor se pooblasti, da v imenu deželnega zbora izvrši prezentacijo z dnem 26. septembra 1884. po ljubljanskem konzistoriji razpisanega Wollwitz-Flachenfeldovega kanonikata po določilih zdaj merodajnega ustanovnega pisma Wollwitzevega.

6. a) Račun o stroških, zadevajočih deželno slavnost l. 1883. se vzame na znanje, in se potrди skupni znesek stroškov 65.976 gold. 53 $\frac{1}{2}$ kr.;

b) deželnemu odboru se naroča, da razdeli in zaračuni stroške za obnovitev posameznih deželnih poslopij v dotičnih računskih sklepih za leto 1884.;

c) deželnemu odboru se naroča, porabiti za razstavo napravljeno opravo v novem muzeji in jo tedaj izročiti vodstvu muzeja.

Nekatere došle peticije izročijo se raznim odsekom.

Poslanec Murnik poroča v imenu deželnega odbora gledé dovoljenja nekaterih občinskih priklad in predlaga:

I. Občini Koprivnik, okraja kočevskega, dovoli se za l. 1884. razen ji uže od deželnega odbora dovoljene 25% priklade še 50% priklada na vse neposrednje davke z izrednim nakladom vred, dalje za 1885. leto 75% priklada na vse neposrednje davke z izrednim nakladom vred.

II. Občini Češnovc, okraja črnomeljskega, dovoli se za leto 1884. razen uže od deželnega odbora dovoljene 50% priklade še 8% priklada na vse neposrednje davke z izrednim nakladom vred.

Se dovoli.

Poslanec dr. Poklukar poroča ustno v imenu finančnega odseka o proračunu slapske šole za 1885. leto.

Potrebščine bodo znašale	7916 gold.
zaklada je	6110 "

toraj primanjkljeja . 1806 gold.

kateri se bode moral pokriti iz deželnega zaklada.

Proračun se potrди.

Dalje se vzprejme naslednji predlog gospodarskega odseka:

„Deželnemu odboru se naroča, da predloži prošnje visokemu c. kr. skupnemu ministerstvu in obema zbornicama državnega zbora, da bi se izdala postava, s katero bi se uredile deželne in občinske priklade od državnih železnic v zmislu enake resolucije drugih deželnih zborov.

Poslanec Detela poroča ustno v imenu gospodarskega odseka o ustanovitvi vinarske in sadjarske šole na Dolenjskem ter predlaga:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Na Dolenjskem se ustanovi vinarska in sadjarska šola s programom in statuti vinarske in sadjarske šole na Slapu.

2. Deželnemu odboru se naroča:

a) da poišče z izvedenci za ta namen pripravno posestvo ter da se prične za to pogajati, da bi se dotično posestvo ali kupilo ali v najem vzelo;

b) da naprosi visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo za pripraven donesek iz državnega zaklada za ustanovitev in vzdržavanje te šole;

c) da o vspehu tega svojega naloga deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju poroča in določen nasvèt stavi gledé nakupa, eventualno najema šolskim namenom primerne posestva.

3. Ko se ustanovi vinarska in sadjarska šola na Dolenjskem, ima slapska vinarska in sadjarska šola nehati, ves njen inventar je porabiti za novo osnovano šolo na Dolenjskem, kamor je premestiti učno in pomočno osebje s Slapu.

4. Deželni odbor se pooblašuje, pogajati se z lastnikom slapske grajščine, gosp. grofom Karolom Lanthierijem, zastran tega, da bi ostalo na Slapu vzgledno gospodarstvo s praktičnim podučevanjem o vino- in sadjereji.“
(Konec prih.)

Uradno pojasnilo o učnem jeziku v naših ljudskih šolah.

Odgovor gosp. dež. predsednika na interpelacijo gospodov dež. poslancev Obreze in tovarišev zaradi učnega jezika na mestnih ljudskih šolah.

Visoki deželni zbor!

V seji visokega deželnega zbora 1. oktobra so gospodje deželni poslanci Adolf Obreza in tovariši vložili interpelacijo, v kateri so stavili do c. k. vlade sledeča vprašanja:

1. Je li res, da se je sklep mestnega zastopa ljubljanskega, vsled katerega se je slovenščina vpeljala v ljubljanske ljudske šole kot učni jezik, z ukazom c. k. deželnega šolskega sveta ustavil?

2. Ali je res, da se bode slovenščina kot učni jezik iz omenjenih šol izpodrinila in bode na nje mesto stopila nemščina?

3. Kako more slavna c. k. vlada z ozirom na določbe temeljnih državnih zakonov to opravičiti?

Štejem si v čast, da na ta vprašanja odgovorim tako-le:

Najprvo moram omeniti, da sklepa mestnega zastopa ljubljanskega, vsled katerega bi se bila vpeljala v mestne ljudske šole slovenščina kot učni jezik, deželni šolski svèt ni ustavil, in tudi ga ustaviti ni mogel, kajti po §. 6. državnega zakona z dné 14. maja 1869., št. 62, o učnem jeziku in o podučevanju v drugem deželnem jeziku ne določuje mestni zastop, ampak — držeč je pri tem mej, ustanovljenih v zakonih — deželno šolsko oblastvo samo, katerega sklepi in ukazi so tedaj v tej zadevi merodajni.

Naj to stvar nekoliko bolje pojasnim.

Gledé podučevanja v jezikih na javnih ljudskih šolah je c. k. deželni šolski svèt kranjski z razpisom z dné 8. oktobra 1870., št. 316, z ozirom na zadnji stavek §. 51. državnega zakona o ljudskih šolah, v izvršitev učnega reda z dne 20. avgusta 1870., št. 7648, naznanil vsem c. k. okrajnim glavarjem in županu mesta ljubljanskega, da je v ljudski šoli na Kranjskem, razven v šolah na Kočevskem in na Fužinah na Gorenjskem, jezik slovenski učni jezik. Ako bi se v kaki šoli zraven tega jezika učil tudi nemški jezik kot drugi deželni jezik, ravnati se je po pravilu, da se s podukom v nemščini začne še le po tem, kedar začnejo učenci uže dobro brati in pisati v materinem jeziku. Nameša podučevanja v nemškem jeziku je razna, po tem kakor je, ali pripravljati mladino za srednje šole ali pa učiti se tega jezika za dejansko potrebo. Prvo se doseže s tem, da se nemščina uči v četverorazrednih šolah kot zapovedan ali obligaten predmet, drugo pa s tem, da se uči, v kolikor nanese potreba ali to želé šolske občine, kot nezapovedan predmet (čl. 7. tega razpisa).

Ta naredba, po kateri se je tudi nemškemu jeziku po potrebi odkazalo mesto v slovenskih ljudskih šolah, opira se na sklep deželnega šolskega sveta z dne 8. oktobra 1870., pri katerem so sodelovali gospodje dr. Bleiweis kot ud deželnega odbora, deželni šolski nadzornik dr. Jarc in stolni prošt dr. Pogačar. To so možaki, katere po pravici spoštuje vsak Slovenec.

Omenjeno naredbo je c. k. deželni šolski svèt pozneje na podlagi nasveta občinskega zastopa ljubljan-

skega gledé ljudskih šol v Ljubljani deloma izpremenil, namreč s tem, da je dné 29. oktobra 1878. pod št. 2067 ukazal, da mora biti na teh šolah nemški jezik zraven slovenskega učni jezik, in sicer tako, da se vpelje kot tak uže v drugem razredu teh šol pri poduku v računstvu, v tretjem razredu pretežno pri poduku ne samo v računstvu, ampak tudi v nemščini kot učnem predmetu, in v gorenjih razredih, namreč v četrtem in petem, za vse predmete, razun poduka v verstvu in v slovenščini.

Ta naredba ima to nepriliko, da ne dobivajo vsled nje nemški otroci v prvem razredu (razven v drugem poluletji po namenu učnega načrta, prijavljenega z ukazom 19. marcija, št. 119, v nemščini kot učnem predmetu) nikakega poduka, v drugem razredu pa poduk samo v enem predmetu in v tretjem samo v dveh predmetih v svojem materinem jeziku; slovenski otroci pa v četrtem in petem razredu poduk samo v omenjenih dveh predmetih v slovenskem jeziku. Tako urejen utrkvizem prizadeva tudi nemškim in slovenskim otrokom, ki ne znajo dovolj družega deželnega jezika, pri učenju res veliko težavnosti in zaprek. A učitelji na teh šolah, ki imajo v svoji oblasti oba jezika, prizadevali so si, da so premagali, v kolikor je bilo mogoče, te zapreke s tem, da so pri podučevanju občevali z mladino po potrebi zdaj v enem, zdaj v drugem jeziku, tako da njih poduk, kakor sem imel sam priliko se prepričati, ni bil brez vspeha, čeravno se ne more tajiti, da se niso otroci po tem učnem načrtu, ne gledé na druge učne predmete, niti slovenskega, niti nemškega jezika popolnem naučevali.

Pa naj bo to, kakor hoče, v tej zadevi niso deželnemu šolskemu svetu dohajale nikake pritožbe, dokler ni mestni zastop v svoji seji 31. avgusta 1882. sklenil, naprositi deželni šolski svét, naj blagovoli ukazati:

1. V vseh razredih mestnih šol ljubljanskih za dečke in deklice bodi slovenski jezik učni jezik za vse predmete;

2. nemški jezik naj se na podlagi slovenskega materinega jezika začinja — s slovenskim učnim jezikom — podučevati v tretjem razredu.

O tem sklepu, ki je došel deželnemu šolskemu svetu dne 27. januarija 1883., izdalo je deželno šolsko oblastvo, potem ko je o njem še prej zaslišalo c. kr. mestni šolski svét, dné 9. junija 1883. na podlagi svojega sklepa z dné 4. istega meseca pod št. 447 razpis, s katerim je dovolilo, da se po nasvetu mestnega zastopa na javnih šolah mesta ljubljanskega, začeni od šolskega leta 1883/84, vpelje slovenski jezik kot učni jezik za vse predmete, a ukazalo zajedno, da je začetkom istega šolskega leta, ako se dovelj otrok nemškega materinega jezika oglasi za sprejem v ljudsko šolo z nemškim učnim jezikom, skrbeti za to, da se koj ali ustanovi posebna taka ljudska šola, ali pa da se ustanovijo paralelni razredi z nemškim učnim jezikom na uže obstoječih javnih ljudskih šolah ljubljanskih.

Beseda tega razpisa, ki se je naznanil mestnemu šolskemu svetu in tudi mestnemu magistratu ljubljanskemu, so razločne: ni bilo treba družega, nego izpolniti jih, namreč razglasiti jih po mestu, povabiti stariše, ki želijo pošiljati svoje otroke v nemško šolo, naj se oglasé za časa in po številu teh otrok osnovati dotično deško in dekliško šolo, in vsega prepira bi bilo konec.

Naj tu še omenim, da je gospod minister za bogočastje in uk z razpisom 4. oktobra 1883., št. 17.774, gori omenjeni sklep deželnega šolskega sveta, zadevajoč vpeljavo slovenskega kot učnega jezika v mestne šole,

s tem pristavkom vzel na znanje, da pričakuje še poročila, je li mesto ljubljansko po izidu vpisovanja šolskih otrok uže ustanovilo za leto 1883/84. šolo z nemškim učnim jezikom.

Toda dné 25. oktobra 1883., torej dolgo po pričetku šolskega leta, došel je deželnemu šolskemu svetu dopis mestnega magistrata ljubljanskega z dne 17. oktobra l. 1883., št. 13.490, s katerim je sicer naznanil, da je mestni zastop v svoji seji 28. avgusta 1883. l. izrekel c. k. deželnemu šolskemu svetu zahvalo za ugodno rešitev prevažnega vprašanja, zadevajočega vpeljavo slovenskega učnega jezika po vseh mestnih javnih ljudskih šolah, pričeni od začetka šolskega leta 1883/84; a mestni magistrat še omenil ni, ali se je med tem po besedah dotičnega razpisa deželnega šolskega sveta z dné 9. junija 1883., št. 477, uže kaj storilo za ustanovitev nemških ljudskih šol za mladino nemške narodnosti, ampak je le dalje naznanil, da je mestni zastop v isti seji izrekel, da nikdar ne more pritrđiti drugemu delu tega razpisa, vsled katerega bi se moral pričenjati poduk v nemščini kot učnem predmetu, kakor dosedaj, tako tudi vprihodnje uže v drugem poluletji prvega razreda, kajti po mnenji mestnega zastopa ni mogoče, da znajo učenci uže v prvem šolskem letu dobro brati in pisati v materinem jeziku, pod katerim pogojem samo bi se smel v zmyslu čl. 7. razpisa deželnega šolskega sveta z dné 8. oktobra 1870. leta pričenjati poduk tudi v nemškem jeziku kot učnem predmetu, marveč da je to mogoče še le v tretjem razredu. Pristavil je mestni magistrat po sklepu mestnega zastopa prošnjo, naj blagovoli c. kr. deželni šolski svét vzeti to zadnjo zadevo še enkrat v pretres in jo ugodno rešiti.

Vsled te prošnje je c. k. deželni šolski svét v seji 25. novembra 1883. leta sklenil, naj se izroči ta stvar v posvetovanje posebnemu odseku, sestavljenemu iz 4 svojih udov in še iz drugih 3 strokovnjakov, kateri odsek naj bi tudi prevdarjal, ali bi ne bilo morda umestno, da bi se to, kar bi se sklenilo gledé poduka v nemškem jeziku za Ljubljano, razširilo tudi na vse druge večrazredne šole v deželi s slovenskim učnim jezikom, v katerih se podučuje nemški jezik kot obligaten učen predmet.

Na podlagi nasvetov tega odseka sklenil je potem c. k. deželni šolski svét v seji 10. januarija 1884. gledé ljudskih šol ljubljanskih:

1. Da je na teh šolah s podučevanjem v nemškem jeziku kot obligatnem učnem predmetu začenjati, kakor želi mestni zastop, še le v 3. šolskem razredu;

2. da zadobi ta naredba za 1. razred koj svojo moč, za druge razrede pa zaporedoma, da bi se namreč uže pričetki poduk v nemškem jeziku ne pretrgal;

3. da mora mestni zastop skrbeti za podučevanje nemških otrok v njih materinem jeziku po dokazani potrebi.

Ti sklepi so se vsled povelja naznanili s poročilom 10. februarija 1884. l. gospodu ministru za uk in bogočastje.

V istem času, namreč dné 12. februarija t. l. došla je c. kr. deželnemu šolskemu svetu peticija 114 ljubljanskih meščanov, s katero prosijo, naj se ukaže mestni občini, da ustanovi začetkom prihodnjega šolskega leta v Ljubljani ljudsko šolo z nemškim učnim jezikom.

(Konec prihodnjič.)

Deželni zbor kranjski.

V 8. seji dne 7. oktobra.

Govor poslanca gosp. Kersnika o pristojbinah.

„Slavna gospôda! Ko bi generalna debata, sprožena o današnjem predmetu, v zadnji seji ne bila nam vzela toliko dragega časa, podraženega tem bolj, ker prav gospodje z one strani tega slavnega zbora niso prinesli ni enega pozitivnega predloga, nego ostali pri goli negaciji, — izprosil bi si bil besede, da bi govoril obširneje o resolucijah, izročeni nam po gospodarskem odseku; toda to danes ni več mogoče, in ostal bodem v ozkem okviru pred nami ležečega predloga, ter vsojal si na kratko povdarjati pomisleke, ki si mi vsiljujejo gledé njega.

Gospodarski odsek nam predlaga gledé pristojbin dve resoluciji, ter nasvetuje v prvi:

„Prečastiti gospod deželni predsednik se prosi, naj on blagovoli posredovati pri finančnih uradih, ako treba, pri visokem finančnem ministerstvu, da se bo odstotna pristojba od izročitev, ki se naredé med stariši in otroci v življenji merila ravno tako, kakor od teh izročitev, kedar se zgodé zaradi smrti.“

Gospôda moja! Meni se vidi, da je resolucija v tej formi — tudi ako častiti gosp. deželni predsednik hoče z resno voljo ji v vsem vstreči, ter ravnati se striktno po njenih besedah, — da je v tej formi popolnem brezvspešna. V utemeljenje tega mnenja naj mi bo dovoljeno, ozreti se na one postavne določbe našega pristojbinskega zakona in ministerijalnih ukazov o pristojbinah, po katerih se sedaj ravnajo naši pristojbinski uradi, in na oni žalostni usus, kateri se je skoro uže iz začetka prejšnjega desetletja vgnjezdil pri odmerjevanji pristojbin.

Pri prenosu premoženja med živimi, in sicer pri izročitvah med stariši in otroci ukazuje postava, da se ima od vrednosti darovanega, to je, brezplačno izročene premoženja plačati en odstotek vrednosti, posebej pa od vrednosti nepremakljivega premoženja še 1½ odstotka. Gledé zadnjega določuje finančno-ministerijski ukaz od 23. avgusta 1855. l. št. 13.060 — da je ta izjema gledé onih osob, katerim je plačati en odstotek, oziroma poldrugi odstotek od nepremakljivega premoženja — kajti drugi plačajo 3½ odstotke, veljavna tudi tedaj, ako je izročeno premoženje deloma, ali pa čez vrednost svojo zadolženo.

Iste postavne določbe veljajo tudi gledé dedšin, to je, gledé izročitev ali prenosa premoženja po umrlih, in sicer med stariši in otroci. Tudi tam plačati se ima en odstotek od čiste dedščine, 1½ odstotka pa od posestva, to je, od nepremakljivega premoženja, in tudi tukaj ni po postavi nobenega razločka — je li premoženje zadolženo ali ne.

Toda, gospôda moja — ako pri nas le kaka postava ostaja na papirji — ta ravno navedeni in nikdar ne preklicani ministerski ukaz od 23. avgusta 1855. leta, št. 13.060, ostaje gotovo na papirji. in ne le gledé izročitev med živimi, kakor sponira ta, nam predlagana resolucija, nego tudi gledé prenosa premoženja, ki se godi za umrlimi.

Pristojbinske oblasti vidijo povsod, bodi-si pri izročitvah in dedšinah, ako so zadolžene, povsod le kupne pogodbe, in to zato, da potem od zneska dolgov zaračunajo tri in pol odstotno pristojbino. Jaz se čudim, da pod vplivom take našemu malemu kmetijstvu pogubonosne prakse, in vzlasti gledé na to, da so tu merodajni le posebni, menda skrivni ukazi od zgoraj, da ima pri vsem tem knjigotržec Manz še toliko poguma, da tiska oni ministerski ukaz še v svoji izdaji pristojbinske postave.

Ko bi mi čas dopuščal, navedel bi Vam nekoliko klasičnih izgledov s kako umetnostjo, vredno bi dejal, boljšega predmeta, sučejo finančni organi naše postavne določbe v namen, izvleče kolikor moč, iz potrpežljivega žepa našega kmeta. Jaz pravim „kmeta“ — kajti naš meščan, naš veliki posestnik, ta ima vendar-le bolj na razpolaganje svojega pravnega svetnika, kateri ga brani taci postavnih napadov na njegov žep. Ker to je zopet istina, da najdemo pri našem upravnem sodišči, in mnogokrat uže pri finančnem ministerstvu kot tretji instanci svoje pravo. Toda kaj hoče naš mali posestnik, naš kmet? Pot do upravnega sodišča je dolga in draga, in predno pride kmet tja, trka uže eksekutor na njegove duri, in plačati mu je treba prej pristojbino, nego je njen pravni obstanek odločen v zadnji instanci. Zato sem jaz z veseljem pozdravil to resolucijo, toda želel bi, da se ona podá iz svojega obširnega in dandanes brezvspešnega zahtevanja, ter da zahtevamo konkretno! da se finančni uradi ravnajo strogo po finančnem ministerstvem ukazu 23. avgusta 1855. l. št. 13.060.

Kajti jaz ponavljam še enkrat, da so mi slučajni znani, v katerih se gledé dedšin, to je gledé prenosa premoženja za umrlimi zahtevajo in terjajo pristojbine brez ozira na oni olajšovalni ukaz.

In Vi gospodje, bodete morda dejali, da to ne povzročuje mnogo razločka. Pa vedite, odkar se je začela ta praksa, in to je od pričetka prejšnjega desetletja sem — od onega časa rastejo dohodki naše države iz pristojbin tako ogromno, da se vzrok temu ne more videti samo v večjem prometu nepremakljivega premoženja, nego se tudi v nekih umetnih sredstvih izvleče le vedno več in več iz davkoplačevalcev.

Leta 1870. je imela še finančna postava preliminiranih dohodkov iz pristojbin: 20,185.000 gold., l. 1871. uže 23,000.000 gold., med tem, ko so leta 1868. bili le 17,563.000 gold. in prav 1873., 1874. in 1875. leta pričel se je oni skrivni pritisk, in pa ono preziranje olajševalnih določevalnih določeb — in tako imamo od l. 1876. sem in tudi letos preliminiranih vedno nad 30 do 32,000.000 gold.

Statističnih dat gledé Kranjske žalibog nimam, a gledé svojega malega domačega okraja jih imam in iz teh je razvidno, da je ta okraj — oni šteje 16.000 duš — plačal direktnih pristojbin 1868. leta 7762 gold., 1874. leta 7900 gold., a 1883. leta uže 9613 gold. in 1884. l. bo prišel preko 10.000 gold., take številke so jako zanimljive, vzlasti ko jim vzroka njihovem naraščanju ne vemo v višjem prometu, nego v višjem obdačenji.

Jaz vem, da bi bilo tukaj mesto marsikatero pikro besedo o tem izreči, kakor jih izgovarja naš prosti narod, kadar govori o tem predmetu, — toda ker se resolucija sama obrača s prošnjo do čast. gosp. deželnega predsednika, naj mi bo samo dovoljeno, da mu jo najgorkejše priporočam.

Uverjen naj bode, da bo naše ljudstvo tudi težja bremena nosila, ako treba, — vse edinó le v okviru postavnih določeb.

Uradno pojasnilo o učnem jeziku v naših ljudskih šolah.

Odgovor gosp. dež. predsednika na interpelacijo gospodov dež. poslancev Obreze in tovarišev zaradi učnega jezika na mestnih ljudskih šolah.

(Konec.)

Gospod učni minister pa je gledé na gori navedena sklepa deželnega šolskega sveta z dné 4. junija l.

1883. in 10. januarija 1884. l., z razpisom 2. marcija 1884., št. 238, sledeče izrekel: S tem, da se namerava uvesti slovenski jezik v vseh mestnih ljudskih šolah za vse učne predmete kot učni jezik, ne da bi se h krati skrbelo na natančno določeni način tudi za ustanovitev nemških mestnih šol (kajti za to se zahteva še dokaz in priznatev potrebe takih šol), ne bi bila stanovnikom nemške narodnosti dežele kranjske in njenega glavnega mesta zavarovana sredstva, po katerih bi dobivali na javnih ljudskih šolah v Ljubljani poduk v nemškem jeziku. Vrh tega bi se s tem, da bi se skrb za poduk v nemškem jeziku omejila na otroke nemškega materinega jezika, starišem in njih namestnikom kratila oblast, določevati, v katerem deželni jeziku naj se njih otroci podučujejo v ljudski šoli, in bi se po tem takem dejanski potrebnosti, da se ljubljanskim meščanom daje poduk v ljudski šoli tudi v nemščini, ne ustrezalo. Na zadnje je gospod minister naročil, da se ta stvar vnovič vzame v predvarek in naj se gleda na to, da se ob istem času, ko se otvorijo mestne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom — gospod minister je tedaj pravico do takih šol priznal — otvori vsaj po ena mestna ljudska šola z nemškim učnim jezikom za dečke in za deklice, in da bode posameznim starišem in njih namestnikom dano na voljo, pošiljati otroke v eno mestno ljudsko šolo s slovenskim ali pa z nemškim učnim jezikom.

Zadržaj tega razpisa gosp. učnega ministra je c. k. deželni šolski svet naznanil s svojim razpisom z dné 16. junija 1884. l., št. 1106, c. kr. mestnemu šolskemu svetu ljubljanskemu, katerega predsednik je župan ljubljanski in ob enem prvosednik mestnega zastopa ter je od njega, med tem ko mu je h krati poslal prej omenjeno peticijo 114 meščanov, zajedno pa tudi sklep kranjske hranilnice v Ljubljani z dné 29. maja 1884. leta, po katerem hoče to društvo na svoje stroške ustanoviti v Ljubljani čveterorazredno šolo za dečke z nemškim učnim jezikom, zahteval potrebnih podatkov o številu in narodnosti otrok, obiskujočih ljubljanske ljudske šole, kar je visokemu zboru uže znano po mojem odgovoru, danim na interpelacijo gospoda poslanca Luckmanna in tovarišev v zadevi istega sklepa ljubljanske hranilnice. Vrh tega je deželni šolski svet naročil mestnemu zastopu ljubljanskemu naj si izprosi od njega izjavo, hoče li in na kateri način po besedah gosp. učnega ministra z dné 2. marcija 1884. — ne gledé na sklep ljubljanske hranilnice — ustanoviti potrebne ljudske šole z nemškim učnim jezikom in otvoriti jih začetkom prihodnjega šolskega leta 1884/85.

To je dovolj jasno.

Dne 25. junija 1884. l. (št. 1543/Pr.) je došlo c. k. deželnemu predsedništvu od gosp. župana ljubljanskega poročila, da je ljubljanski mestni zastop v svoji seji z dné 20. junija 1884. l. sprejel naslednjo resolucijo:

„Občinski zastop ljubljanskega mesta izreka svoj protest proti sklepu kranjske hranilnice v Ljubljani, vsled katerega se hoče v slovenskem tem mestu s hranilničnim zakladom ustanoviti privatna ljudska učilnica z nemškim učnim jezikom — in sicer zategadel, ker je mestni zastop vselej pripraven, ustanoviti nemško ljudsko šolo, če bi se izkazala in dognala nje zakonita potreba.“

In ravno zato, da bi se ta potreba eventualno izkazala — kajti pripravnost mestnega zastopa brez dejanja ne zadostuje — zahteval je deželni šolski svet od mestnega šolskega sveta z razpisom 16. junija l. l. potrebnih podatkov, katerih pa doslej še ni dobil. In ker ni mestni zastop ljubljanski med tem ničesar ukrenil ali

napravil, po čemur bi se moglo sklepati, da otvori v Ljubljani z novim šolskim letom 1884/85 za otroke nemške narodnosti vsaj prva razreda ljudskih šol za dečke in za deklice z nemškim učnim jezikom; gledé na to, da se po tem takim, ko bi se v ljudske šole mesta ljubljanskega naravnost vpeljal samo slovenski kot učni jezik, bili bi nemški otroci iz takih šol izključeni in ostali bi, ako bi si sami ne pomagali drugače na svoje stroške, brez vsakega uka; gledé na to, da bi to bilo postavi nasprotno in bi se ne dalo opravičiti — ukazal je c. kr. deželni šolski svet z razpisom 12. julija t. l., št. 1324, da morajo, dokler se ne izpolnijo pogoji, postavljeni v njegovem razpisu z dné 9. junija 1883. l., št. 447, dokler namreč mestni zastop ne ustanovi za nemške otroke ali posebne nemške šole, ali pa na sedanjih mestnih šolah potrebnih paralelnih razredov z nemškim učnim jezikom, ostati na teh šolah gledé učnega jezika v veljavnosti določila razpisa z dné 29. oktobra 1878. l., št. 2067.

A to se je zdelo mestnemu zastopu nepostavno; sklenil je torej v svoji seji 30. septembra t. l. (tedaj zopet potem, ko se je šolsko leto uže začelo) na podlagi vročih govorov, zaradi katerih so bili časniki, ki so te govore priobčili, po državnem pravdništvu zaplenjeni, sklenil je, rečem, da je vložiti v imenu občine pritožbo na visoko upravno sodišče. Sklenil je dalje mestni zastop, da je pripraven ustanoviti, a zdaj ne več posebnih nemških šol, marveč samo nemške paralele na mestnih učilnicah, a to zopet pod pogojem, če bi se po postavni poti izkazalo potrebno število nemških otrok, oziroma postavna potreba takih paralel.

Tu je omeniti, da je bil mestni zastop, spoznavši svojo dolžnost, sicer vedno pripraven, skrbeti za poduk nemških otrok v njih materinem jeziku, a da ni v dveh letih, od kar se ta stvar razpravlja, v ta namen še ničesar napravil, niti ničesar storil, da bi na kak način izvedel število za šolo sposobnih otrok izmed 5658 stanovnikov nemške narodnosti, ki jih šteje mesto ljubljansko, bodi-si vsaj s tem, da bi bil, kakor sem uže rekel, stariše, kateri želijo pošiljati (brez plačila) svoje otroke v nemško šolo, pozval, naj se za to oglasé.

Kako malo vtemeljena pa da je mestnega zastopa pritožba zoper odlok deželnega šolskega sveta z dné 12. julija t. l., kakor da bi se bila morda s tem izpodrinila slovenščina kot učni jezik iz mestnih ljudskih šol, je razvidno iz tega, kar piše o tej stvari gospod župan ljubljanski kot prvosednik mestnega šolskega sveta. Z ozirom na razpis deželnega šolskega sveta z dne 10. oktobra 1883. leta poroča namreč višjemu šolskemu oblastvu na podlagi poročila okrajnega šolskega nadzornika vsled sejnega sklepa 10. decembra 1883. leta pod št. 247, da v preteklem šolskem letu 1883/84. gledé učnega jezika ni bilo dejanske spremembe, da se torej za poduk nemških učencev in učenk ravno tako skrbi, kakor doslej, da po tem takim vsaj za zdaj ni treba ustanoviti posebnih ljudske šole, oziroma paralelnih razredov z nemškim učnim jezikom. Dalje poroča gosp. župan, da mestni šolski svet vprašanja vpeljave slovenskega učnega jezika na mestnih ljudskih šolah ni smatral kot konečno rešenega, ker je namreč mestni zastop v svoji seji 28. avgusta 1883. leta, o razpisu deželnega šolskega sveta z dne 9. junija 1883. leta, št. 447, še dalje sklepal in svoje sklepe c. kr. deželnemu šolskemu svetu po mestnem magistratu predložil; da je mestni šolski svet sicer razpis 9. junija 1883. leta od besede do besede objavil, a družega v tej zadevi ničesar ni ukrenil. Vrh tega poroča gosp. župan, da je mestni šolski svet v isti seji sklenil, sklicati učitelje svojega okraja na 20. dne decembra 1883. l. v izredno posvetovanje, da bi izvolili iz c. kr. profesorjev srednjih šol,

iz učiteljev c. kr. vadnice in mestnih ljudskih šol poseben odsek, katerega naloga naj bi bila, preskrbeti potrebnih beril in slovníc v slovenskem jeziku in staviti dotične predloge.

O delovanju in o sklepih tega odseka ni deželnemu šolskemu svetu nič znano.

Iz vsega tega se razodeva, da deželni šolski svèt z večkrat omenjenim odlokom z dné 12. julija t. l., št. 1324, ne zahteva nič novega, ničesar kar ne bi bilo uže v zadnjem šolskem letu 1883/84 v veljavi.

Mislím, da po tem takem ni treba, da ta odlok še dalje opravičujem.

Pri vsem tem pa sta dva tukajšnjih časnikov, na katera se gospodje interpelantje sklicujejo, isti odlok v svojih predalih na prav nespreten ali pa zloben način svojim čitateljem razlagala, ker ali resnice ne poznata, ali pa poznati nočeta. Ni čuda, da se je s tem, kakor omenja tudi interpelacija, v Ljubljani in po deželi med ljudstvom zbudila neka nejevolja in razdraženost, zlasti ker se je eden teh časnikov, ki se rad ponaša s tem, da je neodvisen in da ima narod za sabo, dragoceno blagotino svobode tiska na zlo obrnivši in brezozirno v nemar pustivši vsako dostojnost celó drznil, zaznamenovati ta odlok kot „najnovejši škandal“.

Tak časnik sam sebe obsoja; a meni se zdi, da bi pošten narod slovenski bil vendar vreden boljše duševne hrane.

Naj sklenem. Vlada stoji in bode vedno stala na zakonitem stališči. Naj stori vsak svojo dolžnost, vlada ne zaostane.

Zabavne stvari.

Nos.

Ruski spisal N. V. Gogolj, preložil L. Gorenjec, Podgoričan.

(Dalje.)

Urednik je zamislil se, kar je pokazal s tem, ker je krepko obliznil ustni.

„Ne, jaz ne morem takega oznanila uvrstiti v novine“ — opomnil je po dolgem molčanju.

„Kaj? — zakaj ne?“

„Zato ne — novine bi utegnile pobijati le-to ojavo. Da vsakdo začne pisati, da je nos pobegnil mu, to... Saj uže brez tega očitajo nam, da tiskamo mnogo neugodnih in lažljivih vesti.“

„Ali je to res kaj neprijetnega? — Podoba kaže, da to ni nič neugodnega, niti lažnjivega.“

„To se Vam le zdi, da to ni nič takega. A dejte, minoli teden smo tudi imeli nekov slučaj. Prišel je bil uradnik in prinesel je tako ojavo, kakoršno ste donesli Vi, preračun je zahteval novcev: dva rublja in sedemdeset in tri kopejke; vse oznanilo je bilo to, da je pobegnil pudelj črne dlake. Podoba kaže, da je to tudi kaj takega. A ostal je paskvil (zasramovalno pisanje): ta pudelj je bil last nekega blagajnika, ne pomnim, v katerem zavodu.“

„Dejte, jaz Vam nisem prinesel na oznanilo nika-kega pudlja, temuč svoj lastni nos: to je skoro tako, kakor da sem donesel kako ojavo sam o sebi.“

„Ne, takega oznanila nikakor ne morem sprejeti.“

„Ker pa je res izneveril se mi nos!“

„Če je izneveril se, to je zdravniška skrb. Pravijo, da so taki zdravniki, da znajo nos pritekniti, kakor je ugodno. Ali jaz čutim, da ste Vi človek vesele krvi in da Vi radi šalite se v družbah.“

„Poklanjam se Vam, kakor gotovo je Bog svet! žal mi je, ker je do tega došlo, pokažem Vam...“

„Zakaj se vznemirjate?!“ — govoril je dalje urednik in njuhal tobak — „da pa ne boste nepokojni“ — opomnil je, šegotala ga je radovednost — „rad bi pogledal...“

Kolegijski prisednik je umeknil robec z obraza.

„Res je to nenavadno čudno!“ — vskliknil je urednik — „prostor je do céla gladek, kakor kak pečen mlinec. Da, neverjetno gladko je...!“

„Nu, ali boste posle še vsajali se? — Zdaj sami vidite, da ni lahko, da ne bi pod tisek dal tega. Jaz Vam bodem posebno hvaležen in jako sem vesel, ker je ta slučaj preskrbel mi to radost, da sem seznanil se z Vami.“

Major je, kar je to kazalo, zdajci razvnel se, da ne bode več mnogo moledoval.

„Da bi natisnili to, ne bilo bi nič boljše zato“ — povedal je urednik — „vsaj jaz ne slutim Vam v tem nikakove pomoči. Če vsekako hočete, ogovorite koga, ki ima izkušeno pero, da popiše, kako redka natorna prikazen je to, in dajte popis, da ga natisnejo v „Sé-verní Bučeli“ (zopet je ponjuhal nekoliko tobaka) mladini na vzgled (otrl si je nos) ali obči radovednosti na veselje.“

Popolnem je iznenadilo to kelegijskega prisednika. Povesil je oči v novine — v listek, kjer so javljale razne burke; uže je njega lice bilo pripravilo se, da se nasmehne, kar čita imé neke gledališčarice, krasne ženske, in roka je segnila v žep, ali ima sinjo asignacijo (bankovec) pri sebi, ker štabni častnik, tako je sodil Kovalev, mora sedeti na naslonjači; ali misel na nos je vse pokazila!

Kar je podoba kazala, urednika samega je prosunil majorja Kovaleva sitni položaj. Želel je, da bi, kolikor bi bilo mogoče, olajšal mu bridkost, za tega del je začel primerno svoje sočutje izražati z nekolikimi besedami: „Meni je res tako trpko, ker ste zašli v takovo pravljico. Ali hočete ponjuhati nekoliko tobačka? — to razganja hude boli in bridkostne položaje; tudi gledé na zlato žilo (hemoroide) je tobaček koristen.“ O teh besedah je urednik Kovalevu ponudil tobačnico in dovolj hitro pokrov podložil pód-njo, namalana je bila na njem neka dama v klobuku. (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Notranjskega 19. okt. (Nož.) Anton Urih iz Čelj, 35letni kmetski fant in pa neki Jakob Trošt, 23letni spridenec, domá iz Šentvida nad Vipavo, sta preteklo zimo in pomlad v Reki skupaj delala ter še z dvema drugima enakima težakoma tudi v skupnem stanovanju bivala. Kar neko noč Troštu na misel pride, da Urihu žepno uro vkrade; Urih ga čedno opominja, da naj uro nazaj dá, a ker Trošt tega storiti noče, ovadi ga Urih sodniji, katera ga je zavoľjo tatvine bila tri tedne v zapor obsodila, katerega je Trošt tudi dosedeti moral. Uže prec takrat je Trošt Urihu zapretil: „Ti si mene v zapor, a jaz bom pa tebe iz sveta spravil.“ In ta zlo-dejski sklep izvršil je Trošt dné 16. t. m. nad Urihom na domu njegovem. Ta dan predpoludnem priklati se Trošt po večdnevem potikanju in povpraševanju na Urihov dom (kateri je izvan čeljske vasi v jarku imenovanem „pod Borštom“), se z Urihom samim in drugimi njegoviimi sorodniki prav prijazno pogovarja, je sprašuje o zdravju, letinji in drugih domačih razmerah; a Uriha samega pa še posebej, če vé kje za kako delo, ter, ako je to, da bi rad ž njim šel, da bi zopet skupaj delala,